

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра теорії та методики фізичної культури

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор із науково-педагогічної
роботи _____ Н.І. Василькова

28 серпня 2017 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
РЕКРЕАЦІЙНИЙ ТУРИЗМ
ОКР "бакалавр"

галузь знань: 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини

напрямок підготовки: 6.010201 Фізичне виховання*

спеціалізація методика туристичної роботи.

Факультет фізичної культури та спорту

2017 – 2018 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Тіхоміров Анатолій Іванович, доцент кафедри фізичної культури та спорту, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри теорії та методики фізичної культури
Протокол від «22» червня 2017 року № 13
Завідувач кафедри теорії та методики
фізичної культури _____ (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету фізичної культури та спорту
Протокол від «27» червня 2017 року № 11
Голова навчально-методичної комісії _____ (Литвиненко О. М.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету
Протокол від «28» серпня 2017 року № 12
Голова навчально-методичної комісії університету _____ (Василькова Н. І.)

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Рекреаційний туризм» складена Тіхоміровим А.І. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму 6.010201 Фізичне виховання спеціалізація методика туристичної роботи.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є теоретичні основи туризму, методика проведення рекреаційного туризму, вивчення рекреаційних зони свого рідного краю та країни в цілому.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Рекреаційний туризм» логічно пов'язана з іншими дисциплінами, які вивчаються студентами вузів: анатомія людини, теорія та методика фізичного виховання.

Програма навчальної дисципліни «Рекреаційний туризм» складається з таких кредитів:

Кредит 1. Туризм як галузь рекреації.

Кредит 2. Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система.

Кредит 3. Рекреаційні ресурси України.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Рекреаційний туризм» є професійна підготовка студентів до практичної діяльності в якості вчителя фізичної культури в учбових закладах середньої освіти. Засвоєння студентами знань про сутність рекреаційного туризму, теоретичні передумови туристсько-ресурсного потенціалу, особливості й закономірності розвитку рекреаційних систем та їхніх підсистем, механізми та стратегії вдосконалення суспільної практики щодо відновлення здоров'я людини.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Рекреаційний туризм» є:

Освітні:

- вивчення теоретичних основ рекреаційної діяльності;
- оволодіння методикою викладання рекреаційних навичок та вмінь;
- вивчення рекреаційних ресурсів України;

Оздоровчі:

- розвиток функціональних систем організму та зміцнення здоров'я;
- розвиток фізичних якостей студентів;
- підвищення працездатності студентів.

Виховні:

- сприяння соціальному формуванню особистості;
- сприяння гармонічному розвитку особистості;
- виховання працездатності, наполегливості, витримки, сили волі, патріотизму.

Завдання дисципліни:

- характеризувати рекреаційні та туристичні ресурси основних туристичних районів України;
- виділяти та аналізувати складові дисципліни;
- вирізняти основні категорії та поняття;

- використовувати при характеристиці рекреаційного туризму картографічні матеріали.

Критеріями засвоєння матеріалу навчальної дисципліни «Рекреаційний туризм» є наявність у студентів наступних **знань**:

- етапи становлення та розвитку рекреаційного туризму;
- суспільні функції рекреаційного туризму та його місце у житті людини і суспільства;
- специфіку організації рекреаційної діяльності;
- особливості організації та функціонування рекреаційних систем;
- проблеми, перспективи та основні напрямки розвитку рекреаційного туризму в Україні та світі.

Вмінь та навичок:

- збирати та аналізувати інформацію;
- працювати з фіксованою інформацією, з довідковою літературою, складати тексти доповідей, виступів, статей;
- досліджувати рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси територій;
- аналізувати основні фактори розвитку рекреаційного туризму;
- вивчати рекреаційні потреби суспільства, досліджувати зміни у соціальному складі рекреантів та визначати перспективні форми організації рекреації;
- з'ясувати принципові засади організації територіальних рекреаційних систем.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні *оволодіти такими компетентностями:*

I. Загальнопредметні:

- володіти екологічною грамотністю; здатністю приймати моральні обов'язки щодо навколишньої природи і самого себе на основі системи життєвих цінностей, сформованої на гуманістичних ідеалах (ЗК-6);
- володіти знаннями Конституції України та інших законодавчих документів, етичних і правових норм, що регулюють відносини людини з людиною, із суспільством і з навколишнім середовищем; використовувати нормативні і правові документи у сфері фізичної культури і спорту (ЗК-10);
- здатність учитися; володіти високою мотивацією до підвищення свого культурного і професійного рівня (ЗК-13);
- розуміти та сприймати етичні норм поведінки відносно інших людей і відносно природи (принципи біоетики) (ЗК-16);

II. Фахові:

Професійні компетенції

- здатність розвивати педагогічну думку, методи педагогічного контролю та контролю якості навчання, актуальні дидактичні технології (ПК-1);
- здатність використовувати накопичені в галузі фізичної культури і спорту духовні цінності, отримані знання про особливості особистості учнів для виховання патріотизму, профілактики девіантної поведінки, формування

здорового способу життя, потреби в регулярних заняттях фізичними вправами та спортом (ПК-4);

- володіння прийомами формування через засоби масової інформації, інформаційні та рекламні агентства громадської думки про фізичну культуру як частину загальної культури та фактор забезпечення здоров'я (ПК-5);
- здатність використовувати базові знання про функції організму людини, їх взаємозв'язки між собою та зовнішнім середовищем (ПК-8);
- здатність використовувати базові знання з різноманітних проблем у сфері природокористування та охорони навколишнього середовища (ПК-10);
- здатність використовувати базові знання з теорії і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності (ПК-11);
- здатність використовувати базові знання з основ медичних знань (ПК-14);
- здатність до взаємодії (роботи в команді) для розв'язання проблемних завдань та педагогічних ситуацій (ПК-16);
- здатність до креативності у розв'язанні педагогічних завдань, виконанні творчих робіт, підготовці проектів (ПК-19);

Спеціалізовано-професійні:

- здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне освітнє середовище (ПК-31);
- здатність використовувати нормативно-правові документи у професійній діяльності (ПК-35);
- здатність формувати мотивації у дітей та молоді до занять фізичною культурою та спортом, виховувати в учнів моральні принципи чесної спортивної конкуренції (ПК-37);
- здатність самостійно проводити навчальні заняття з фізичної культури з дітьми дошкільного, шкільного віку та учнями освітніх закладів загальної середньої, середньої та професійної освіти, позакласну спортивно-масову роботу з учнями (ПК-39);
- здатність проводити профілактику травматизму, надавати першу долікарську допомогу постраждалим в процесі навчальних та тренувальних занять (ПК-41);
- здатність формувати особистість учнів у процесі рекреативних форм занять, залучати їх до загальнолюдських цінностей (ПК-43);
- здатність зацікавлювати населення, використовуючи комунікативні та організаторські здібності, участю в рекреаційній діяльності (ПК-44);
- здатність формувати усвідомлене використання засобів фізичної культури як чинника відновлення працездатності, забезпечення активного довголіття (ПК-45);
- здатність самостійно проводить рекреаційну діяльність у закладах різного типу з урахуванням особливостей контингенту, а також гігієнічних і природничих факторів (ПК-46);
- здійснювати пропаганду фізичної культури, спорту й туризму, здорового способу життя з використанням сучасних інформаційних технологій (ПК-55);

На вивчення навчальної дисципліни «Рекреаційний туризм» відводиться 90 години (3,0 кредити за ECTS).

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Туризм як галузь рекреації.

Тема 1. Загальне уявлення про рекреацію.

Становлення рекреалогії як самостійної дисципліни. Основні концепції рекреалогії: гуманоцентрована, економоцентрована та антропологічна. Основні напрямки розвитку рекреалогії. Зв'язок рекреалогії з іншими науками. Специфіка зв'язків рекреалогії з антропоєкологією, валеологією та демографією.

Тема 2. Рекреаційний потенціал та рекреаційні ресурси.

Рекреаційний потенціал території та проблеми його оцінки. Рекреаційні ресурси: загальні характеристики та основні класифікації. Специфіка туристських ресурсів.

Тема 3. Туризм як специфічна форма міжнародної торгівлі послугами.

Рекреація і відпочинок. Види діяльності людини під час відпочинку. Рекреаційне підприємство та рекреаційне господарство. Зони рекреації.

Тема 4. Туризм і регіональний розвиток.

Поняття господарчий потенціал рекреації. Рекреаційне освоєння. Погляди на рекреаційну освоєність.

Кредит 2. Особливості рекреаційної діяльності. Рекреаційна система.

Тема 1. Загальне уявлення про рекреаційну діяльність.

Рекреаційна діяльність. Види рекреаційної діяльності. Лікувально-курортна рекреаційна діяльність. Оздоровчо-спортивний вид рекреаційної діяльності. Пізнавальна рекреаційна діяльність. Розважальна рекреаційна діяльність.

Рекреаційні потреби – основа рекреаційної діяльності. Основні класифікації рекреаційної діяльності. Структура рекреаційної діяльності.

Тема 2. Основні концепти рекреаційної діяльності.

Основні моделі рекреаційної діяльності. Поняття рекреаційне проектування. Елементарні рекреаційні заняття як складові рекреаційної діяльності. Поняття «цикл рекреаційних занять» та його основні характеристики

Тема 3. Концепції рекреаційних систем.

Концепція рекреаційних систем В.Преображенського. Територіальні рекреаційні системи. Характеристика підсистем територіальних рекреаційних систем

Тема 4. Проблеми та перспективи розвитку рекреаційної сфери та туризму в Україні.

Основні орієнтири розвитку рекреаційної сфери України на сучасному етапі. Нормативно-правове регулювання рекреаційної діяльності. Проблеми підготовки кадрів для рекреаційної сфери.

Кредит 3. Рекреаційні ресурси України.

Тема 1. Природно-ресурсний потенціал земель рекреаційного, курортного та природоохоронного значення.

Поняття рекреаційний потенціал. Рекреаційний потенціал як умова розвитку рекреації. Основні властивості рекреаційного потенціалу. Природно-рекреаційний потенціал як передумова розвитку туризму. Оцінки рекреаційного потенціалу: рельєф, клімат, вода, мінеральна вода, флора та фауна, природні ресурси, культурно-історичні ресурси.

Тема 2. Територіальна структура рекреаційного комплексу України.

Територіальний характер рекреаційних систем (ТРС). Уявлення про ТРС. Погляди на розуміння ТРС. Особливості вивчення ТРС. Головне завдання ТРС. Основні функції ТРС: економічна, бюджетна, соціальна. Основні фактори територіальної організації рекреаційного господарства.

Тема 3. Курортна система України.

Рекреаційні ресурси та курортологія. Зародження і розвиток курортів. Медична кліматологія і кліматотерапія. Мінеральні води і лікувальні грязі. Лікувальне значення та методика застосування озокериту. Охорона курортних ресурсів від виснаження і забруднення.

Тема 4. Рекреаційна система Карпатського регіону.

Основні підходи до визначення туристського регіону. Фактори формування туристського регіону. Статичні та динамічні фактори. Екзогенні та ендегенні фактори. Туристський регіон та регіональний туризм. Особливості розвитку регіонального туризму. Умови розвитку регіонального туризму.

Тема 5. Історико-архітектурне середовище людини і рекреація.

Культурно-історичні ресурси. Ознаки екскурсії і екскурсійний метод пізнання. Пам'ятки археології, пам'ятки мистецтва, археологічні знахідки, мінералогічні, ботанічні і зоологічні колекції, документальні пам'ятки та інші речі, предмети і документи.

Тема 6. Проблемно-методичні питання визначення величини рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси природно-заповідних рекреаційних територій.

Особливості формування рекреаційних ресурсів в основних природних зонах. Рекреаційне навантаження. Визначення величин рекреаційних навантажень. Рекреаційна місткість (ємність) природної території.

Тема 7. Природний рекреаційний потенціал і його визначення на прикладі Карпатського регіону.

Поняття «туристський центр». Основні підходи до вивчення туристських центрів. Поняття «центр туризму» та «туристський центр». Типологія туристських центрів. Фактори формування туристських центрів.

3. Рекомендована література

Базова

1. Державна програма розвитку туризму на 2002 - 2010 роки // Офіційний вісник України. - 2002. - №18. - С. 144 - 154.

2. Закон України «Про курорти» // Відомості Верховної Ради України. -
3. - №50. -435 с.
4. Закон України «Про туризм» від 19.09.95 №324/95-ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1995. - № 31. - Ст. 241.
5. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Зб. нормативно-правових актів / Під заг. ред. проф. В.К. Федорченка. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 640 с.
6. Про основні напрямки розвитку туризму в Україні до 2010 року: Указ Президента України від 10. 08. 1999. № 973/99 // Уряд. кур'єр. - 1999. - 29 верес.
7. Туристична діяльність в Україні: нормативно-правове регулювання / Роїна О.М. (2-е вид., змін та доп.). - К.: КНТ, 2006. - 464 с.
8. Веденин Ю.А. Динамика территориальных рекреационных систем. - М.: Наука, 1986. - 190 с.
9. Игнатенко А.Н. Рекреационные территориальные системы: научные основы развития и функционирования: Учеб. пособ. - К.: УМК ВО при Минвузе УССР, 1989. - 88 с.
10. Кусков А.С., Голубева В.Л., Одинцова Т.Н. Рекреационная география: Учеб.-метод. комплекс / Российская академия образования; Московский психолого-социальный ин-т. — М.: Флинта, 2005. — 494с.
11. Николаенко Д.В. Рекреационная география: Учеб. пособ. - М.: ВЛАДОС, 2001. - 288 с.
12. Рекреационные системы. - М.: Изд-во МГУ, 1986. - 136 с.
13. Рекреация: социально-экономические и правовые аспекты / Отв. В.К.Мамутов, А.И.Амоша. - К.: Наук. думка, 1992. - 143 с.
14. Стафійчук В.І. Рекреалогія: Навч. посібник. - К.: Альтпрес, 2006. - 264. с.
15. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. Навч. посіб. - К.: Центр навчальної літератури, 2007. - 312 с.

Інформаційні ресурси

1. Сайт кафедри спортивних дисциплін МНУ ім. В.О.Сухомлинського.
2. <http://www.medtour.info/aboutresorts/classification/kumiss/> - інформація про кумисолікування і кумисолікувальні курорти.
3. <http://www.medtour.info/aboutresorts/kurort/> - велика кількість інформації про різноманітні курорти, їхня класифікація, курорти світу.
4. <http://webdesign.perm.ru/006/01/Balneo1.html> - бальнеологічні курорти світу (текстовий варіант). Розглядається за регіонами і країнами світу.
5. <http://rmat-english.narod.ru/slovar/slovar.htm> - Туристський термінологічний словник (Зорін І.В., Квартальнов В.А.).
6. <http://www.encyclopedia.ru/> - «Мир енциклопедий» - російськомовні енциклопедичні видання (енциклопедії, енциклопедичні словники, довідники).
7. <http://www.igh.ras.ru/> - Сайтотека енциклопедичної літератури.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Підсумковим контролем успішності навчання студентів є **екзамен**.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностичний розділ визначає диференційований та об'єктивний облік результатів навчальної діяльності студентів і включає в себе ряд підрозділів:

- Оцінювання письмових завдань
- Оцінювання контрольних робіт
- Перевірка та оцінювання самостійної роботи студентів відбувається під час опитування. Всі питання, які винесені до самостійної підготовки, внесені у перелік питань, необхідних для підготовки до лабораторних робіт. Крім того, контрольні роботи проводяться з урахуванням тем, які винесені на самостійну підготовку.

- Використання пакетів тестів
- Використання пакетів завдань для підсумкового контролю знань
- Індивідуальне науково-дослідне завдання
- Контроль засвоєння професійних навичок
- підготовки планів-конспектів окремих частин та заняття туризмом в цілому для школярів різних вікових груп і практичного проведення заняття, або його складових частин; аналізу проведення студентом заняття туризмом для учнів ЗОШ, або ж його складових частин; доповнень та зауважень під час аналізу навчальної практики.

Додаткові бали студент може отримати: за науково-дослідну роботу: підготовку реферату, доповіді на засіданні гуртка або студентській конференції, наукової статті. Максимальна оцінка за один кредит складає **300 балів**.